

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

2. září 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2004/38/ES – Článek 13 odst. 2 – Právo pobytu rodinných příslušníků občana Unie – Manželství mezi občanem Unie a státním příslušníkem třetí země – Zachování práva pobytu státního příslušníka třetí země v případě rozvodu, stal-li se tento státní příslušník obětí domácího násilí páchaného jeho manželem nebo manželkou – Povinnost prokázat existenci dostatečných prostředků – Neexistence takové povinnosti ve směrnici 2003/86/ES – Platnost – Listina základních práv Evropské unie – Články 20 a 21 – Rovné zacházení – Rozdílné zacházení podle toho, zda je osoba usilující o sloučení rodiny občanem Unie, nebo státním příslušníkem třetí země – Nesrovnatelnost situací“

Ve věci C-930/19,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu, Belgie) ze dne 13. prosince 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 20. prosince 2019, v řízení

X

proti

État belge,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), místopředsedkyně, J.-C. Bonichot, A. Prechal, M. Vilaras, N. Piçarra a A. Kumin, předsedové senátů, M. Safjan, D. Šváby, S. Rodin, K. Jürimäe, P. G. Xuereb, L. S. Rossi, I. Jarukaitis a J. Passer, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: M. Krausenböck, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. prosince 2020,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za X J. Wolseyem a E. Didi, avocats,

* Jednací jazyk: francouzština.

- za belgickou vládu L. Van den Broeck, M. Jacobs a C. Pochet, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s E. Derriks, K. de Haesem a G. van Witzenburgem, avocats,
- za Evropský parlament D. Warinem a R. van de Westelakenem, jako zmocněnci,
- za Radu Evropské unie S. Boelaert a R. Meyerem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi C. Cattabriga a E. Montaguti, jako zmocněnkyněmi,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 22. března 2021,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká platnosti čl. 13 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46) z hlediska článků 20 a 21 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi X a État belge (Belgický stát) ve věci zachování práva pobytu X na belgickém území.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2004/38

- 3 Body 1 až 3, 5, 10 a 15 odůvodnění směrnice 2004/38 uvádějí:
  - „(1) Občanství Unie přiznává každému občanu Unie základní a osobní právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvě [o FEU] a v opatřeních přijatých k jejímu provedení.
  - (2) Volný pohyb osob představuje jednu ze základních svobod vnitřního trhu, který zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, ve kterém je v souladu se Smlouvou [o FEU] zajištěna tato svoboda.
  - (3) Občanství Unie by mělo představovat základní postavení státních příslušníků členských států při výkonu jejich práva volného pohybu a pobytu. Je proto nezbytné kodifikovat a revidovat stávající nástroje Společenství, které se zaměřují samostatně na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a na studenty a další osoby bez zaměstnání, aby se právo volného pohybu a pobytu všech občanů Unie zjednodušilo a posílilo.

[...]

- (5) Má-li být právo všech občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států vykonáváno v objektivně existujících podmínkách svobody a důstojnosti, je třeba je zaručit také jejich rodinným příslušníkům bez ohledu na jejich státní příslušnost. [...]

[...]

- (10) Při výkonu svého práva pobytu by se však osoby v počáteční fázi svého pobytu neměly stát nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu. Proto by právo pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků delší než tři měsíce mělo podléhat určitým podmínkám.

[...]

- (15) Rodinní příslušníci by měli mít právní záruky v případě smrti občana Unie, rozvodu, prohlášení manželství za neplatné nebo ukončení registrovaného partnerství. S ohledem na rodinný život a lidskou důstojnost v některých případech a k ochraně před zneužíváním je tedy třeba přijmout opatření, která by zajistila, aby bylo rodinným příslušníkům již pobývajícím na území hostitelského státu za těchto okolností ponecháno právo pobytu na výlučně osobním základě.“

- 4 Článek 1 směrnice 2004/38, nadepsaný „Předmět“, stanoví:

„Tato směrnice stanoví:

- a) podmínky výkonu práva volného pohybu a pobytu na území členských států občany Unie a jejich rodinnými příslušníky;
- b) právo trvalého pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků na území členských států;
- c) omezení práv uvedených v písmenech a) a b) z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví.“

- 5 Článek 7 této směrnice, nadepsaný „Právo pobytu po dobu delší než tři měsíce“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Všichni občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce, pokud:

- a) jsou v hostitelském členském státě zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými; nebo
- b) mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika; nebo
- c) – jsou zapsáni u soukromého či veřejného subjektu, akreditovaného nebo financovaného hostitelským členským státem v souladu s jeho právními předpisy nebo správní praxí z prvotního důvodu studia, včetně odborné přípravy, a

- jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, a prohlášením nebo jiným podobným prostředkem podle své volby ujistí příslušný vnitrostátní orgán, že mají dostatečné prostředky pro sebe a své rodinné příslušníky, aby se po dobu jejich pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu; nebo

d) jsou rodinnými příslušníky doprovázejícími nebo následujícími občana Unie, který splňuje podmínky uvedené v písmenech a), b) nebo c).

2. Právo pobytu stanovené v odstavci 1 se vztahuje rovněž na rodinné příslušníky doprovázející nebo následující v hostitelském členském státě občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, za předpokladu, že tento občan Unie splňuje podmínky stanovené v odst. 1 písm. a), b) nebo c).“

6 Článek 13 uvedené směrnice, nadepsaný „Zachování práva pobytu rodinných příslušníků v případě rozvodu, prohlášení manželství za neplatné nebo ukončení registrovaného partnerství“, zní takto:

„1. Aniž je dotčen druhý pododstavec, není rozvodem nebo prohlášením manželství s občanem Unie za neplatné ani ukončením registrovaného partnerství s ním ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. b) dotčeno právo pobytu jeho rodinných příslušníků, kteří jsou státními příslušníky některého členského státu.

Před získáním práva trvalého pobytu musí dotyčné osoby splnit podmínky stanovené v čl. 7 odst. 1 písm. a), b), c) nebo d).

2. Aniž je dotčen druhý pododstavec, nevede rozvod nebo prohlášení manželství za neplatné ani ukončení registrovaného partnerství podle čl. 2 odst. 2 písm. b) ke ztrátě práva pobytu rodinných příslušníků občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, pokud:

a) manželství nebo registrované partnerství podle čl. 2 odst. 2 písm. b) trvalo před zahájením řízení o rozvodu nebo o prohlášení manželství za neplatné nebo před ukončením registrovaného partnerství alespoň tři roky, z toho nejméně jeden rok v hostitelském členském státě; [...]

[...]

c) je to opodstatněno obzvlášť obtížnými okolnostmi, například u osob, které se během manželství nebo registrovaného partnerství staly obětí domácího násilí; [...]

[...]

Právo pobytu dotyčných osob, které nezískaly právo trvalého pobytu, je podmíněno prokázáním skutečnosti, že jsou zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými nebo že mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, nebo jsou příslušníky rodiny osoby splňující tyto požadavky a tato rodina byla již založená v hostitelském členském státě. Pojem ‚dostatečné prostředky‘ je vymezen v čl. 8 odst. 4.

Takovým rodinným příslušníkům je zachováno právo pobytu na výlučně osobním základě.“

7 Článek 37 téže směrnice, nadepsaný „Příznivější vnitrostátní předpisy“, stanoví:

„Touto směrnicí nejsou dotčeny právní a správní předpisy členských států, které jsou příznivější pro osoby spadající do působnosti této směrnice.“

Směrnice 2003/86/ES

8 Body 3, 4, 6 a 15 odůvodnění směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny (Úř. věst. 2003, L 251, s. 12; Zvl. vyd. 19/06, s. 224) uvádějí:

„(3) Evropská rada na svém zvláštním zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 uznala nutnost harmonizace vnitrostátních právních předpisů o podmínkách přijímání a pobytu státních příslušníků třetích zemí. V této souvislosti zejména prohlásila, že Evropská unie by měla zajistit spravedlivé zacházení se státními příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají na území členských států, a že důraznější politika integrace by měla směřovat k tomu, aby jim byla přiznána práva a povinnosti srovnatelná s právy a povinnostmi občanů Evropské unie. [...]

(4) Sloučení rodiny je nezbytné k umožnění rodinného života. Napomáhá k vytvoření sociálně kulturní stability usnadňující integraci státních příslušníků třetích zemí v členských státech, což současně podporuje hospodářskou a sociální soudržnost, základní cíl [Evropského] polečení stanovený Smlouvou [o ES].

[...]

(6) Za účelem ochrany rodiny a založení nebo zachování rodinného života je třeba určit na základě společných kritérií hmotné podmínky pro uplatňování práva na sloučení rodiny.

[...]

(15) Je třeba podporovat integraci členů rodiny. Za tím účelem by jim mělo být uděleno právní postavení nezávislé na právním postavení osoby usilující o sjednocení rodiny, zejména v případě rozpadu manželství a partnerství, a měli by mít přístup ke vzdělání, zaměstnání a odbornému vzdělání za stejných podmínek jako osoba, s níž jsou sloučeny.“

9 Článek 15 téže směrnice stanoví:

„[...]

3. V případě ovdovění, rozvodu, rozluky nebo úmrtí nejbližších příbuzných v přímé vzestupné nebo sestupné linii může být samostatné povolení k pobytu vydáno na základě žádosti, pokud se vyžaduje, osobám, které na území vstoupily z důvodu sloučení rodiny. Členské státy stanoví předpisy zajišťující udělení samostatného povolení k pobytu v případě obzvláště obtížných okolností.

4. Podmínky týkající se udělení a doby trvání samostatných povolení k pobytu stanoví vnitrostátní právo.“

Belgické právo

- 10 Článek 42c §1 a 4 loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers ze dne 15. prosince 1980 (zákon o vstupu na území, pobytu, usazování a vyhošťování cizinců, *Moniteur belge* ze dne 31. prosince 1980, s. 14584), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákon ze dne 15. prosince 1980“), kterým se do belgického práva provádí čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38, stanoví, že ministr, do jehož pravomocí spadá vstup na území, pobyt, usazování a vyhošťování cizinců (dále jen „ministr“), nebo jím pověřená osoba může ukončit právo pobytu rodinných příslušníků občana Unie, kteří sami nejsou občany Unie a pobývají jako rodinní příslušníci občana Unie, a to do pěti let od uznání jejich práva pobytu, jestliže manželství s občanem Unie, kterého doprovázeli nebo následovali, zaniklo nebo již neexistuje společné soužití, ledaže dotyčný rodinný příslušník prokáže existenci obzvláště obtížných okolností, například že se během manželství nebo registrovaného partnerství stal obětí domácího násilí, a prokáže, že je zaměstnanou osobou nebo osobou samostatně výdělečně činnou v Belgii nebo že má dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestal zátěží pro belgický systém sociální pomoci, a je účastníkem zdravotního pojištění, kterým jsou v Belgii kryta všechna rizika, nebo je příslušníkem rodiny osoby splňující tyto podmínky a tato rodina již byla založena v tomto členském státě.
- 11 Článek 11 § 2 zákona ze dne 15. prosince 1980, kterým se do belgického práva provádí čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86, stanoví, že ministr nebo jím pověřená osoba může do pěti let od vydání povolení k pobytu nebo vydání dokladu osvědčujícího, že žádost o povolení k pobytu byla podána, ukončit právo pobytu rodinných příslušníků státního příslušníka třetí země, kterému byl pobyt povolen, jestliže nežijí nebo již nežijí ve skutečném manželském nebo rodinném svazku, ledaže dotyčný rodinný příslušník prokáže, že se během manželství nebo partnerství stal obětí domácího násilí.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 12 Žalobce v původním řízení X, který je alžírským státním příslušníkem, uzavřel dne 26. září 2010 v Alžíru (Alžírsko) manželství s francouzskou státní příslušnicí; dne 22. února 2012 se s krátkodobým vízem vydal do Belgie, aby následoval svou manželku, která měla bydliště na území tohoto členského státu.
- 13 Dne 20. dubna 2012 se ze svazku žalobce v původním řízení a jeho manželky narodila dcera, která má stejně jako její matka francouzskou státní příslušnost.
- 14 Dne 7. května 2013 podal žalobce v původním řízení jakožto manžel francouzské státní příslušnice žádost o pobytovou kartu rodinného příslušníka občana Unie, která mu byla vydána dne 13. prosince 2013 s platností do 3. prosince 2018.
- 15 Po téměř pěti letech manželství, včetně dvou let společného soužití v Belgii, byl žalobce v původním řízení nucen opustit společnou domácnost z důvodu, že se stal obětí domácího násilí ze strany své manželky. Nejprve se ubytoval v „azylovém domě“ a poté si našel ubytování v Tournai (Belgie), kam se přestěhoval dne 22. května 2015. Žalobce v původním řízení mimoto podal dne 2. března 2015 trestní oznámení stran činů domácího násilí, jejichž se stal obětí.

- 16 V návaznosti na zprávu o společném bydlení vypracovanou dne 30. října 2015, ve které bylo konstatováno, že žalobce v původním řízení a jeho manželka spolu nebydlí, neboť manželka spolu s jejich dcerou bydlí od 10. září 2015 ve Francii, ukončil Belgický stát rozhodnutím ze dne 2. března 2016 žalobci v původním řízení právo pobytu a nařídil mu, aby opustil belgické území. Toto rozhodnutí však bylo zrušeno rozsudkem Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu, Belgie) ze dne 16. září 2016.
- 17 Dopisem ze dne 10. března 2017 si Belgický stát vyžádal od žalobce v původním řízení doplňující informace, mimo jiné důkaz o tom, že má vlastní prostředky k obživě a zdravotní pojištění. Dne 2. května 2017 žalobce v původním řízení informoval Belgický stát o tom, že se stal obětí domácího násilí ze strany své manželky, a požádal o zachování svého práva pobytu na území tohoto členského státu na základě čl. 42c § 4 bodu 4 zákona ze dne 15. prosince 1980.
- 18 Rozhodnutím ze dne 14. prosince 2017 ukončil Belgický stát žalobci v původním řízení právo pobytu z důvodu, že i když se nacházel v obtížné situaci, neprokázal, že má dostatečné prostředky k pokrytí svých potřeb. Tímto rozhodnutím mu však nebylo nařízeno opustit belgické území. Dne 26. ledna 2018 podal žalobce v původním řízení proti tomuto rozhodnutí žalobu ke Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu, Belgie), předkládajícímu soudu.
- 19 Předkládající soud uvádí, že čl. 42c § 4 zákona ze dne 15. prosince 1980, kterým byl do belgického práva proveden čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38, podmiňuje v případě rozvodu nebo ukončení společného soužití manželů zachování práva pobytu státního příslušníka třetí země, který se během manželství stal obětí domácího násilí ze strany manžela či manželky, který nebo která je občanem Unie, splněním určitých podmínek, a to zejména podmínky disponovat dostatečnými prostředky a zdravotním pojištěním, kdežto čl. 11 § 2 zákona ze dne 15. prosince 1980, kterým byl do belgického práva proveden čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86, za týchž okolností podmiňuje udělení samostatného povolení k pobytu státnímu příslušníkovi třetí země, který využil práva na sloučení rodiny se státním příslušníkem třetí země, který oprávněně pobývá v Belgii, pouze předložením důkazu o existenci domácího násilí.
- 20 Předkládající soud má tudíž za to, že se státními příslušníky třetích zemí, kteří se stali obětmi domácího násilí ze strany jejich manžela či manželky, je zacházeno odlišně podle toho, zda využili práva na sloučení rodiny s občanem Unie, nebo se státním příslušníkem třetí země, a že základem takového rozdílného zacházení jsou výše uvedená ustanovení směrnic 2004/38 a 2003/86.
- 21 Za těchto podmínek se Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu) rozhodla přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je čl. 13 odst. 2 [směrnice 2004/38] v rozporu s články 20 a 21 [Listiny], když stanoví, že rozvod, prohlášení manželství za neplatné či zánik registrovaného partnerství nevedou ke ztrátě práva pobytu rodinných příslušníků občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu – zejména je-li to opodstatněno obzvláště obtížnými okolnostmi, například okolností, že se určitá osoba během manželství nebo registrovaného partnerství stala obětí domácího násilí – avšak pouze pod podmínkou, že dotyčné osoby prokáží, že jsou zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými nebo že mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, nebo jsou příslušníky rodiny osoby splňující tyto požadavky

a tato rodina již byla založena v hostitelském členském státě, zatímco čl. 15 odst. 3 [směrnice 2003/86], který zakotvuje stejnou možnost zachování práva pobytu, posledně uvedenou podmínku pro zachování tohoto práva nestanoví?“

- 22 Dopisem ze dne 9. září 2020, došlým kanceláři Soudního dvora dne 17. září 2020 v odpověď na žádost o informace, kterou Soudní dvůr zaslal předkládajícímu soudu dne 14. srpna 2020, posledně uvedený soud uvedl, že žalobce v původním řízení podal dne 5. července 2018 návrh na rozvod a manželství dotyčného a jeho manželky bylo rozvedeno dne 24. července téhož roku.

K pravomoci Soudního dvora

- 23 Belgická vláda tvrdí, že Soudní dvůr nemá pravomoc odpovědět na položenou otázku, a to zaprvé proto, že předkládající soud má pochybnosti o platnosti čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 nikoli z hlediska pravidla unijního práva, nýbrž z hlediska právního pravidla stanoveného vnitrostátním zákonodárcem v rámci pravomoci, kterou mu přiznává čl. 15 odst. 2 a 3 směrnice 2003/86, zadruhé proto, že nedodržení podmínek stanovených v čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 zasahuje do pravidel rozdělení pravomocí mezi Unii a členskými státy, a zatřetí proto, že ustanovení Listiny nemohou vést ke změně pravomocí Unie a zasahovat do pravomocí, které za současného stavu unijního práva přísluší členským státům, například pravomoci týkající se podmínek pobytu státních příslušníků třetích zemí, kteří nesplňují podmínku být rodinnými příslušníky občana Unie.
- 24 V tomto směru z čl. 19 odst. 3 písm. b) SEU a z čl. 267 prvního pododstavce písm. b) SFEU vyplývá, že Soudní dvůr má pravomoc bez jakékoli výjimky rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu a platnosti aktů přijatých unijními orgány, neboť tyto akty musí být plně v souladu s ustanoveními Smluv i s ústavními zásadami, které z nich vyplývají, a s ustanoveními Listiny [rozsudek ze dne 14. května 2019, M a další (Odnětí postavení uprchlíka), C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, bod 71 a citovaná judikatura].
- 25 V projednávané věci má předkládající soud za to, že pokud jde o podmínky zachování – mimo jiné v případě rozvodu – práva pobytu státních příslušníků třetích zemí, kteří se stali oběťmi domácího násilí páchaného jejich manželem nebo manželkou, je režim zavedený v čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38, pokud jde o státní příslušníky třetích zemí, jejichž manžel nebo manželka je občanem Unie, méně příznivý než režim stanovený v čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86, pokud jde o státní příslušníky třetích zemí, jejichž manžel nebo manželka je rovněž státním příslušníkem třetí země, a proto vyzývá Soudní dvůr, aby se vyslovil k platnosti čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 z hlediska článků 20 a 21 Listiny, které zakotvují zásadu rovného zacházení a nediskriminace.
- 26 Za těchto podmínek má Soudní dvůr pravomoc odpovědět na položenou otázku.

K předběžné otázce

- 27 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda je čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 platný z hlediska článků 20 a 21 Listiny.
- 28 Konkrétně se předkládající soud táže, zda unijní normotvůrce tím, že v případě rozvodu podrobil zachování práva pobytu státních příslušníků třetích zemí, kteří se stali oběťmi domácího násilí páchaného jejich manželem nebo manželkou, který nebo která je občanem Unie, podmínkám stanoveným v čl. 13 odst. 2 druhém pododstavci směrnice 2004/38, mimo jiné podmínce týkající

se dostatečných prostředků, zatímco čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86 za stejných okolností takové podmínky pro účely vydání samostatného povolení k pobytu státním příslušníkům třetí země, kteří se stali oběťmi domácího násilí páchaného jejich manželem nebo manželkou, který nebo která je rovněž státním příslušníkem třetí země, nestanoví, zavedl v rozporu s články 20 a 21 Listiny rozdílné zacházení mezi těmito dvěma kategoriemi státních příslušníků třetích zemí, kteří se stali oběťmi domácího násilí, na úkor první kategorie.

- 29 Úvodem je třeba poukázat na to, že Evropská komise ve svém písemném vyjádření a Evropský parlament ve svém ústním vyjádření sice formálně nenamítaly nepřípustnost předběžné otázky položené předkládajícím soudem, nicméně vyjádřily pochybnosti ohledně použitelnosti čl. 13 odst. 2 prvního pododstavce písm. c) směrnice 2004/38 za takových okolností, jako jsou okolnosti sporu v původním řízení.
- 30 Tyto pochybnosti vycházejí z rozsudku ze dne 30. června 2016, NA (C-115/15, EU:C:2016:487, bod 51), v němž Soudní dvůr rozhodl, že toto ustanovení musí být vykládáno v tom smyslu, že státní příslušník třetí země rozvedený s občanem Unie, z jehož strany se během manželství stal obětí domácího násilí, nemůže mít na základě tohoto ustanovení nárok na zachování práva pobytu v hostitelském členském státě, pokud zahájení řízení o rozvodu následovalo po odjezdu manžela či manželky, který nebo která je občanem Unie, z tohoto členského státu.
- 31 Jak přitom bylo uvedeno v bodech 16 a 22 tohoto rozsudku, i když se žalobce v původním řízení stal během manželství obětí domácího násilí páchaného jeho bývalou manželkou, občankou Unie, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, má tato manželka spolu s jejich dcerou od 10. září 2015 bydliště ve Francii. Řízení o rozvodu bylo zahájeno až téměř tři roky po odchodu posledně uvedených z Belgie, a sice dne 5. července 2018, a manželství bylo rozvedeno dne 24. července 2018.
- 32 V tomto kontextu je třeba nejprve určit rozsah působnosti čl. 13 odst. 2 prvního pododstavce písm. c) směrnice 2004/38 a poté posoudit platnost čl. 13 odst. 2 druhého pododstavce této směrnice z hlediska důvodů zmíněných předkládajícím soudem.
- 33 V této souvislosti z výrazů použitých jak v nadpise, tak znění čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 nejprve vyplývá, že zachování práva pobytu, které na základě tohoto ustanovení mají rodinní příslušníci občana Unie, kteří nemají státní příslušnost členského státu, je stanoveno zejména v případě rozvodu, a že v důsledku toho, pokud jsou podmínky uvedené v tomto ustanovení splněny, takový rozvod nevede ke ztrátě práva pobytu (rozsudek ze dne 30. června 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 40).
- 34 Dále, pokud jde o kontext tohoto ustanovení, čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 představuje odchylku od zásady, podle které právo na vstup a pobyt v členském státě na základě této směrnice nepřísluší všem státním příslušníkům třetích zemí, ale pouze těm, kteří jsou ve smyslu čl. 2 bodu 2 uvedené směrnice „rodinnými příslušníky“ občana Unie, který využil svého práva volného pohybu tím, že se usadil v jiném členském státě, než je členský stát, jehož je státním příslušníkem, přičemž taková zásada byla stanovena ustálenou judikaturou Soudního dvora (rozsudek ze dne 30. června 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 41 a citovaná judikatura).
- 35 Článek 13 odst. 2 směrnice 2004/38 se totiž týká výjimečných případů, kdy rozvod nevede ke ztrátě práva pobytu dotyčných státních příslušníků třetích zemí na základě směrnice 2004/38, ačkoli v důsledku rozvodu již uvedení státní příslušníci nesplňují podmínky uvedené v čl. 7

odst. 2 této směrnice, zejména podmínku týkající se „rodinného příslušníka“ občana Unie ve smyslu čl. 2 bodu 2 písm. a) uvedené směrnice (rozsudek ze dne 30. června 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 42).

- 36 Konečně pokud jde o účel čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38, toto ustanovení odpovídá cíli, uvedenému v bodě 15 odůvodnění této směrnice, kterým je poskytnout právní záruky rodinným příslušníkům v případě rozvodu, prohlášení manželství za neplatné nebo ukončení registrovaného partnerství tím, že se v této souvislosti přijmou opatření, která zajistí, aby bylo rodinným příslušníkům již pobývajícím na území hostitelského státu za těchto okolností zachováno právo pobytu na výlučně osobním základě (rozsudek ze dne 30. června 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 45).
- 37 V tomto ohledu z historie vzniku směrnice 2004/38, a konkrétně z důvodové zprávy k legislativnímu návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států [COM(2001) 257 final] vyplývá, že na základě unijního práva předcházejícího směrnici 2004/38 mohl být rozvedený manžel (manželka) zbaven práva pobytu v hostitelském členském státě (rozsudek ze dne 30. června 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 46).
- 38 V tomto kontextu tento návrh směrnice uvádí, že navrhované ustanovení, nyní čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38, má za cíl nabídnout určitou právní ochranu státním příslušníkům třetích zemí, jejichž právo pobytu je navázáno na rodinnou vazbu představovanou manželstvím a kteří by z tohoto důvodu mohli čelit vydírání rozvodem, a že taková ochrana je nezbytná pouze v případě pravomocného rozhodnutí o rozvodu, neboť v případě rozluky není právo pobytu manželského protějšku, který je státním příslušníkem třetí země, nijak dotčeno (rozsudek ze dne 30. června 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 47).
- 39 Dokud totiž manželství trvá, zachovává si manžel či manželka, který nebo která je státním příslušníkem třetí země, postavení rodinného příslušníka občana Unie, jak je definováno v čl. 2 bodě 2 směrnice 2004/38, a požívá z tohoto titulu odvozeného práva pobytu v hostitelském členském státě nebo případně v členském státě, jehož je občan Unie státním příslušníkem (rozsudek ze dne 12. března 2014, O. a B., C-456/12, EU:C:2014:135, bod 61).
- 40 Vzhledem k výše uvedenému ze znění, kontextu a účelu čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 vyplývá, že provedení tohoto ustanovení, včetně práva vycházejícího z čl. 13 odst. 2 prvního pododstavce písm. c) směrnice 2004/38, je podmíněno rozvodem dotyčných osob (rozsudek ze dne 30. června 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, bod 48).
- 41 Soudní dvůr v bodě 62 rozsudku ze dne 16. července 2015, Singh a další (C-218/14, EU:C:2015:476), rozhodl, že pokud občan Unie před zahájením řízení o rozvodu manželství opustí členský stát, v němž má bydliště jeho manžel či manželka, aby se usadil v jiném členském státě nebo ve třetí zemi, odvozené právo pobytu státního příslušníka třetí země na základě čl. 7 odst. 2 směrnice 2004/38 zaniklo v okamžiku, kdy občan Unie opustil uvedený členský stát, a již nemůže být zachováno na základě čl. 13 odst. 2 prvního pododstavce písm. a) této směrnice.
- 42 Kdyby však bylo v případě upraveném v čl. 13 odst. 2 prvním pododstavci písm. c) směrnice 2004/38 pro zachování práva pobytu státního příslušníka třetí země, který se stal obětí domácího násilí páchaného jeho manželem či manželkou, který nebo která je občanem Unie, požadováno, aby bylo řízení o rozvodu zahájeno před odchodem tohoto občana Unie z hostitelského členského

státu, mohl by být posledně uvedenému poskytnut prostředek nátlaku, který by byl zjevně v rozporu s cílem zajistit ochranu oběti takového násilí, a vystavit tak tuto oběť, jak zdůraznil generální advokát v bodech 87 a 88 svého stanoviska, vydírání rozvodem nebo odchodem.

- 43 Znamená to, že na rozdíl od toho, co bylo judikováno v bodě 51 rozsudku ze dne 30. června 2016, NA (C-115/15, EU:C:2016:487), je třeba mít za to, že pro účely zachování práva pobytu na základě čl. 13 odst. 2 prvního pododstavce písm. c) směrnice 2004/38 může být řízení o rozvodu zahájeno po odchodu občana Unie z hostitelského členského státu. K zaručení právní jistoty se však státní příslušník třetí země, který se stal obětí domácího násilí páchaného jeho manželem či manželkou, který nebo která je občanem Unie, a jehož řízení o rozvodu nebylo zahájeno před odchodem tohoto manžela z hostitelského členského státu, může dovolávat zachování svého práva pobytu na základě tohoto ustanovení pouze tehdy, pokud je toto řízení zahájeno v přiměřené lhůtě po tomto odchodu.
- 44 Je totiž třeba ponechat dotyčnému státnímu příslušníkovi třetí země, který je manželem nebo manželkou občana Unie, dostatek času pro volbu mezi dvěma možnostmi, které mu dává směrnice 2004/38 k zachování práva pobytu na základě této směrnice a kterými jsou buď zahájení řízení o rozvodu za účelem získání osobního práva pobytu podle čl. 13 odst. 2 prvního pododstavce písm. c) uvedené směrnice, nebo usazení se v členském státě, v němž má bydliště občan Unie, za účelem zachování jeho odvozeného práva pobytu. V této souvislosti je třeba dodat, že manžel či manželka nemusí nutně trvale bydlet s občanem Unie, aby mohl či mohla být nositelem odvozeného práva pobytu (rozsudky ze dne 13. února 1985, Diatta, 267/83, EU:C:1985:67, body 20 a 22, a ze dne 8. listopadu 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, bod 58).
- 45 V projednávaném případě, jak bylo uvedeno v bodě 31 tohoto rozsudku, žalobce v původním řízení nenásledoval svou manželku do členského státu jejího původu. Řízení o rozvodu zahájil dne 5. července 2018, tedy téměř tři roky po odchodu své manželky a dcery z hostitelského členského státu, což patrně neodpovídá přiměřené lhůtě.
- 46 Nicméně z předkládacího rozhodnutí každopádně vyplývá, že podle vnitrostátní právní úpravy, kterou se provádí čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38, je státnímu příslušníkovi třetí země, který se nachází v situaci žalobce v původním řízení, právo pobytu zachováno, je-li splněna povinnost stanovená ve druhém pododstavci tohoto článku.
- 47 Za těchto okolností není zjevné, že položená otázka nemá v rozsahu, v němž se týká platnosti čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38, žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení.
- 48 Položená otázka je proto přípustná.

K platnosti čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38

- 49 Nejprve je třeba ověřit, zda jsou články 20 a 21 Listiny relevantní, pokud jde – jak žádá předkládající soud – o posouzení, zda čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 může vést k diskriminaci státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou oběťmi domácího násilí a jejichž manžel či manželka je občanem Unie, ve srovnání se státními příslušníky třetích zemí, jejichž manžel či manželka je rovněž státním příslušníkem třetí země.

- 50 Pokud jde v tomto ohledu zaprvé o článek 21 Listiny, vzhledem k tomu, že rozdílné zacházení, které údajně zavádí čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38, je založeno na státní příslušnosti manžela či manželky, který či která je pachatelem domácího násilí, je třeba připomenout, že čl. 21 odst. 2 Listiny, podle kterého „[v] oblasti působnosti Smluv, a aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, se zakazuje jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti“, odpovídá podle vysvětlení k Listině základních práv (Úř. věst. 2007, C 303, s. 17) čl. 18 prvnímu pododstavci SFEU a musí být uplatňován v souladu s posledně uvedeným ustanovením.
- 51 Jak přitom Soudní dvůr rozhodl, vztahuje se čl. 18 první pododstavec SFEU na situace, které spadají do rozsahu působnosti unijního práva, v nichž je státní příslušník jednoho členského státu podroben ve srovnání s příslušníkem jiného členského státu diskriminačnímu zacházení pouze na základě své státní příslušnosti, a nemá se použít v případě eventuálního rozdílného zacházení mezi státními příslušníky členských států a státními příslušníky třetích zemí (rozsudek ze dne 4. června 2009, Vatsouras a Koupatantze, C-22/08 a C-23/08, EU:C:2009:344, bod 52).
- 52 Toto ustanovení tedy není určeno k použití ani v případě eventuálního rozdílného zacházení mezi dvěma kategoriemi státních příslušníků třetích zemí, jako jsou ony dvě kategorie obětí domácího násilí, jež jsou uvedeny v čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 a čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86.
- 53 Z toho plyne, že článek 21 Listiny není relevantní pro účely přezkumu platnosti požadovaného předkládajícím soudem.
- 54 Pokud jde zadruhé o článek 20 Listiny, tento článek, který stanoví, že „[p]řed zákonem jsou si všichni rovni“, neupravuje žádné výslovné omezení oblasti své působnosti, a uplatní se tedy ve všech situacích, které se řídí unijním právem, jako jsou situace spadající do působnosti směrnic 2004/38 a 2003/86 [v tomto smyslu viz posudek 1/17 (Dohoda CETA EU-Kanada) ze dne 30. dubna 2019, EU:C:2019:341, bod 171 a citovaná judikatura].
- 55 Článek 20 Listiny je tudíž relevantní pro účely přezkumu platnosti požadovaného předkládajícím soudem.
- 56 Za těchto podmínek je třeba platnost čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 posuzovat pouze ve světle článku 20 Listiny.
- 57 Z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že rovnost před zákonem zakotvená v článku 20 Listiny je obecnou zásadou unijního práva, která vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové odlišné zacházení objektivně odůvodněno (rozsudek ze dne 17. října 2013, Schaible, C-101/12, EU:C:2013:661, bod 76 a citovaná judikatura).
- 58 Požadavek na srovnatelnost situací pro účely určení, že došlo k porušení zásady rovného zacházení, musí být posuzován s ohledem na veškeré skutečnosti, které tyto situace charakterizují, a zejména ve světle předmětu a cíle aktu, který předmětné rozlišení zavádí, přičemž se rozumí, že pro tento účel musí být zohledněny zásady a cíle příslušné oblasti, do níž tento akt spadá. Pokud situace nejsou srovnatelné, není rozdílné zacházení s dotyčnými situacemi v rozporu s rovností před zákonem zakotvenou v článku 20 Listiny [posudek 1/17 (Dohoda CETA EU-Kanada) ze dne 30. dubna 2019, EU:C:2019:341, bod 177 a citovaná judikatura].

- 59 V projednávaném případě si předkládající soud klade otázku, zda je čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 platný v rozsahu, v němž údajně zavádí režim odlišný od režimu upraveného v čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86, přestože se oba režimy podle názoru předkládajícího soudu uplatňují v totožných situacích.
- 60 Pokud jde zaprvé o režim zavedený článkem 13 odst. 2 směrnice 2004/38, jeho první pododstavec stanoví, že rozvod nevede ke ztrátě práva pobytu rodinných příslušníků občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, mimo jiné pokud je to opodstatněno obzvláště obtížnými okolnostmi, například u osob, které se během manželství staly obětí domácího násilí. Jak je upřesněno v čl. 13 odst. 2 třetím pododstavci uvedené směrnice, je takovým rodinným příslušníkům zachováno právo pobytu na výlučně osobním základě.
- 61 Zachování práva pobytu těmto rodinným příslušníkům, kteří nezískali právo trvalého pobytu, však podléhá podmínkám uvedeným v čl. 13 odst. 2 druhém pododstavci směrnice 2004/38, a sice podmínce, že dotyčná osoba prokáže buď to, že je pracovníkem, nebo že má pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, nebo jsou příslušníky rodiny osoby splňující tyto požadavky a tato rodina již byla založena v hostitelském členském státě.
- 62 Je třeba poukázat na to, že tyto podmínky odpovídají podmínkám uvedeným v čl. 7 odst. 1 písm. a), b) a d) směrnice 2004/38, jež musí splnit samotní občané Unie, aby mohli požívat práva dočasného pobytu po dobu delší než tři měsíce na území hostitelského členského státu.
- 63 A konečně z bodu 10 odůvodnění této směrnice vyplývá, že cílem těchto podmínek je zejména zamezit tomu, aby se tyto osoby staly nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu.
- 64 Pokud jde zadruhé o režim zavedený v čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86, z tohoto ustanovení vyplývá, že v případě rozvodu může být samostatné povolení k pobytu vydáno na základě žádosti, pokud se vyžaduje, osobám, které na území vstoupily z důvodu sloučení rodiny, a že členské státy stanoví předpisy zajišťující udělení samostatného povolení k pobytu v případě „obzvláště obtížných okolností“. V tomto směru bod 5 odst. 3 sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu ze dne 3. dubna 2014 – Pokyny pro používání směrnice 2003/86 o právu na sloučení rodiny [COM(2014) 210 final], uvádí jako příklad „obzvláště obtížných okolností“ případ domácího násilí.
- 65 Článek 15 odst. 4 této směrnice upřesňuje, že podmínky týkající se udělení a doby trvání těchto samostatných povolení k pobytu stanoví vnitrostátní právo.
- 66 Jeví se tedy, že čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 a čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86 zavádějí odlišné režimy a podmínky.
- 67 Je tedy třeba ověřit, zda se státní příslušníci třetích zemí, kteří jsou manželem nebo manželkou občana Unie, stali se obětmi domácího násilí spáchaného tímto občanem a spadají do působnosti čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38, na straně jedné, a státní příslušníci třetích zemí, kteří jsou manželem nebo manželkou státního příslušníka třetí země, stali se obětmi domácího násilí spáchaného tímto státním příslušníkem a spadají do působnosti čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86, na straně druhé, s ohledem na všechny skutečnosti, jež charakterizují obě situace, nacházejí ve srovnatelné situaci, pokud jde o zachování jejich práva pobytu v daném členském státě.

K cílům čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 a čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86

- 68 Pokud jde o cíl sledovaný článkem 13 odst. 2 prvním pododstavcem písm. c) směrnice 2004/38, jak bylo uvedeno v bodech 36 až 38 tohoto rozsudku, je cílem tohoto ustanovení v případě rozvodu, prohlášení manželství za neplatné nebo ukončení registrovaného partnerství chránit státního příslušníka třetí země, vůči němuž bylo páčáno domácí násilí ze strany jeho manžela či manželky nebo partnera či partnerky, který nebo která je občanem Unie, pokud manželství nebo registrované partnerství stále trvá, a to tím, že mu je v hostitelském členském státě přiznáno právo pobytu na osobním základě.
- 69 Směrnice 2003/86 sleduje tentýž cíl ochrany rodinných příslušníků, kteří se stali oběťmi domácího násilí, neboť v čl. 15 odst. 3 stanoví, že mimo jiné v případě rozvodu nebo rozluky může být osobám, které na území vstoupily z důvodu sloučení rodiny, uděleno samostatné povolení k pobytu a že členské státy stanoví předpisy zajišťující udělení samostatného povolení k pobytu v případě obzvláště obtížných okolností.
- 70 Článek 13 odst. 2 první pododstavec písm. c) směrnice 2004/38 a čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86 tedy sledují tentýž cíl spočívající v zajištění ochrany rodinných příslušníků, kteří jsou oběťmi domácího násilí. Jak však vyplývá z judikatury citované v bodě 58 tohoto rozsudku, musí být srovnatelnost situací posuzována s ohledem na všechny skutečnosti, které je charakterizují.

K oblastem, do nichž spadají směrnice 2004/38 a směrnice 2003/86

- 71 Pokud jde o oblasti, do nichž spadají směrnice 2004/38 a 2003/86, je třeba poznamenat, že směrnice 2004/38 byla přijata na základě článků 12, 18, 40, 44 a 52 ES, které jsou nyní články 18, 21, 46, 50 a 59 SFEU, tj. v oblasti volného pohybu osob, a spadá tak pod cíl Unie, uvedený v článku 3 SEU, vytvořit vnitřní trh, který zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, ve kterém je v souladu se Smlouvou o FEU zajištěna tato svoboda.
- 72 Je třeba připomenout, že z bodů 1 a 2 odůvodnění směrnice 2004/38 vyplývá, že občanství Unie přiznává každému občanu Unie základní a osobní právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení, přičemž volný pohyb osob je kromě toho jednou ze základních svobod vnitřního trhu, která je zakotvena v článku 45 Listiny [rozsudek ze dne 22. června 2021, *Ordre des barreaux francophones et germanophone a další* (Preventivní opatření za účelem vyhoštění), C-718/19, EU:C:2021:505, bod 54 a citovaná judikatura].
- 73 Právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států je kromě toho přiznáno rodinným příslušníkům občanů Unie bez ohledu na jejich státní příslušnost.
- 74 V tomto kontextu je třeba připomenout, že práva, jež státní příslušníci třetích zemí dovozují z ustanovení unijního práva týkajících se občanství Unie, nejsou autonomními právy příslušejícími těmto státním příslušníkům, nýbrž právy odvozenými od výkonu svobody pohybu a pobytu občanem Unie. Účel a odůvodnění těchto odvozených práv se zakládá na zjištění, že odmítnutí uznání takovýchto práv by mohlo narušit svobodu pohybu občana Unie tím, že by jej odradilo od výkonu jeho práv na vstup do hostitelského členského státu a pobyt v něm (rozsudek ze dne 16. července 2015, *Singh a další*, C-218/14, EU:C:2015:476, bod 50 a citovaná judikatura).

- 75 Pokud jde o směrnici 2003/86, ta byla přijata na základě čl. 63 odst. 3 písm. a) ES, který je nyní článkem 79 SFEU, tedy na základě společné přistěhovalecké politiky Unie, což je politika, jejímž cílem je ve všech etapách zajistit účinné řízení migračních toků, spravedlivé zacházení pro státní příslušníky třetích zemí oprávněně pobývajících na území členských států, jakož i předcházení nedovolenému přistěhovalectví a obchodu s lidmi a posílení boje proti těmto činnostem.
- 76 Jak v tomto ohledu zdůraznil generální advokát v bodě 122 svého stanoviska, pravomoc Unie v oblasti přistěhovalectví je pravomocí harmonizační. Společná pravidla jsou tedy přijímána prostřednictvím směrnic – například směrnice 2003/86 – jež mají členské státy povinnost provést do svého vnitrostátního právního řádu, avšak členské státy mohou přijímat právní předpisy v otázkách, na něž se unijní právo nevztahuje, a mohou se rovněž od společných pravidel odchýlit, pokud to unijní právo umožňuje.

K předmětu směrnice 2004/38 a směrnice 2003/86

- 77 Pokud jde o předmět směrnice 2004/38 a směrnice 2003/86, je třeba poukázat na to, že podle článku 1 směrnice 2004/38 se tato směrnice týká podmínek výkonu práva volného pohybu a pobytu na území členských států občany Unie a jejich rodinnými příslušníky, práva trvalého pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků na území členských států a omezení těchto práv z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví.
- 78 Jak totiž vyplývá ze samotného znění článků 20 a 21 SFEU, právo občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států není bezpodmínečné, ale podléhá omezením a podmínkám stanoveným Smlouvou o FEU, jakož i ustanoveními přijatými k jejímu provedení [rozsudek ze dne 22. června 2021, *Ordre des barreaux francophones et germanophone a další (Preventivní opatření za účelem vyhoštění)*, C-718/19, EU:C:2021:505, bod 45 a citovaná judikatura]. Unijní zákonodárce tedy tato omezení a tyto podmínky v souladu s těmito články Smlouvy o FEU upravil směrnicí 2004/38.
- 79 Pokud jde o směrnici 2003/86, jejím předmětem je podle jejího článku 1 ve spojení s bodem 6 jejího odůvodnění stanovit na základě společných kritérií hmotné podmínky pro uplatňování práva na sloučení rodiny státními příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají na území členských států.
- 80 Směrnicí 2003/86 tak unijní normotvůrce zamýšlel zajistit sblížení vnitrostátních právních předpisů týkajících se podmínek přijímání a pobytu státních příslušníků třetích zemí, jak vyplývá z bodu 3 odůvodnění této směrnice.

K cílům směrnice 2004/38 a směrnice 2003/86

- 81 Pokud jde o cíle směrnice 2004/38 a směrnice 2003/86, je třeba poukázat na to, že jak vyplývá z bodů 3 a 4 odůvodnění směrnice 2004/38, usiluje tato směrnice o usnadnění výkonu základního a osobního práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, které čl. 21 odst. 1 SFEU přiznává přímo občanům Unie, a o posílení tohoto základního práva (rozsudek ze dne 2. října 2019, *Bajratari*, C-93/18, EU:C:2019:809, bod 47 a citovaná judikatura).
- 82 Sledování cíle usnadnit výkon základního práva každého občana Unie svobodně se pohybovat a pobývat jistě vyžaduje, aby byly sledovány i cíle ochrany jeho rodinného života a integrace jeho rodiny v hostitelském členském státě. Článek 3 odst. 1 směrnice 2004/38 tak přiznává právo

pobytu rodinným příslušníkům tohoto občana. Bylo rovněž judikováno, že příznivé podmínky pro integraci rodinných příslušníků občanů Unie v hostitelském členském státě přispívají k dosažení cíle volného pohybu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 17. dubna 1986, Reed, 59/85, EU:C:1986:157, bod 28, a ze dne 6. října 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, bod 51). Tyto cíle ochrany a integrace jsou nicméně druhotné ve vztahu k hlavnímu cíli této směrnice, kterým je usnadnit volný pohyb občanů Unie.

- 83 Pokud jde o směrnici 2003/86, jejím obecným cílem je usnadnit integraci státních příslušníků třetích zemí v členských státech tím, že je sloučením rodiny umožněn rodinný život, jak vyplývá z bodu 4 jejího odůvodnění (rozsudek ze dne 21. dubna 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, bod 26 a citovaná judikatura).

K posuzovací pravomoci přiznané členskými státy v rámci uplatňování podmínek stanovených ve směrnicích 2004/38 a 2003/86

- 84 Pokud jde o posuzovací pravomoc přiznanou členskými státy v rámci uplatňování směrnice 2004/38, je tato pravomoc omezená, aniž je dotčeno provádění jejího článku 37 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. července 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:XXXXXX, bod 83).
- 85 Naproti tomu posuzovací pravomoc přiznaná členskými státy v rámci směrnice 2003/86 je široká, pokud jde právě o podmínky udělení samostatného povolení k pobytu na základě čl. 15 odst. 3 této směrnice v případě rozvodu státnímu příslušníkovi třetí země, který vstoupil na území dotyčného členského státu z důvodu sloučení rodiny a stal se obětí domácího násilí páchaného během manželství osobou usilující o sloučení rodiny.
- 86 I když je pravda, že toto ustanovení ukládá členskými státy povinnost přijmout předpisy, které v takovém případě zajistí udělení takového povolení k pobytu dotyčnému státnímu příslušníkovi třetí země, nic to totiž nemění na tom, jak je uvedeno v bodě 65 tohoto rozsudku, že čl. 15 odst. 4 uvedené směrnice upřesňuje, že podmínky týkající se udělení a doby trvání tohoto samostatného povolení k pobytu stanoví vnitrostátní právo.
- 87 Unijní normotvůrce tudíž tím, že v čl. 15 odst. 4 směrnice 2003/86 učinil odkaz na vnitrostátní právo, dal najevo, že si přál ponechat na uvážení každého členského státu, za jakých podmínek má být uděleno samostatné povolení k pobytu státnímu příslušníkovi třetí země, který na jeho území vstoupil z důvodu sloučení rodiny a stal se obětí domácího násilí, kterého se za trvání manželství dopustil jeho manžel nebo manželka (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7 listopadu 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 49 a citovaná judikatura).
- 88 V každém případě posuzovací pravomoc přiznaná členskými státy nesmí být těmito státy uplatňována způsobem, který by ohrožoval cíl této směrnice a její užitečný účinek nebo který by byl v rozporu se zásadou proporcionality (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. července 2015, K a A, C-153/14, EU:C:2015:453, body 50 a 51, jakož i citovaná judikatura).
- 89 Z výše uvedeného vyplývá, že navzdory skutečnosti, že čl. 13 odst. 2 první pododstavec písm. c) směrnice 2004/38 a čl. 15 odst. 3 směrnice 2003/86 mají společný cíl zajistit ochranu rodinných příslušníků, kteří se stali obětmi domácího násilí, spadají režimy zavedené těmito směrnicemi do různých oblastí, jejichž zásady, předmět a cíle jsou rovněž odlišné. Kromě toho osoby, jimž svědčí směrnice 2004/38, mají jiný status a požívají práv jiné povahy, než kterých se mohou dovolávat osoby, jimž svědčí směrnice 2003/86, a posuzovací pravomoc přiznaná členskými státy pro

uplatnění podmínek stanovených v těchto směrniciích není stejná. K rozdílnému zacházení, na které si stěžuje žalobce v původním řízení, vedla zejména volba provedená belgickými orgány v rámci výkonu široké posuzovací pravomoci, která jim byla přiznána článkem 15 odst. 4 směrnice 2003/86.

- 90 Je tedy třeba mít za to, že pokud jde o zachování jejich práva pobytu na území dotyčného členského státu, se státní příslušníci třetích zemí, kteří jsou manžely nebo manželkami občana Unie, stali se oběťmi domácího násilí páchaného tímto občanem a spadají do působnosti směrnice 2004/38 a státní příslušníci třetích zemí, kteří jsou manžely nebo manželkami jiného státního příslušníka třetí země, stali se oběťmi domácího násilí páchaného tímto státním příslušníkem třetí země a spadají do působnosti směrnice 2003/86, nenacházejí ve srovnatelné situaci pro účely případného uplatnění zásady rovného zacházení, jejíž respektování zajišťuje unijní právo, zejména článek 20 Listiny.
- 91 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba konstatovat, že přezkum otázky položené předkládajícím soudem neodhalil žádnou skutečnost, kterou by mohla být dotčena platnost čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 z hlediska článku 20 Listiny.

K nákladům řízení

- 92 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Přezkum předběžné otázky položené předkládajícím soudem neodhalil žádnou skutečnost, kterou by mohla být dotčena platnost čl. 13 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS z hlediska článku 20 Listiny základních práv Evropské unie.

Podpisy